

De zorgplicht van de gemeente kan juridisch wél worden beperkt

Adri van Montfoort

22 februari 2026

Deze tekst is geschreven op verzoek van de Associatie Wijkteams, en is bedoeld om de discussie te verdiepen, hoe de transformatie doelen van de Jeugdwet en WMO beter gerealiseerd kunnen worden.

1 Inleiding

Eén van de punten waarop het resultaat van de Jeugdwet 180 graden verschilt van het doel is het vervangen van het recht van ouders en kinderen op jeugdzorg door een zorgplicht van de gemeente. De zorgplicht van de gemeente is in de praktijk – mede onder invloed van de commercialisering van de (GGZ-)jeugdhulp – gaan werken als een individuele aanspraak op een onbeperkt breed aanbod.

Reeds een aantal jaren is er discussie onder de noemer ‘reikwijdte’. Volgens het conceptwetsvoorstel Reikwijdte is het juridisch niet mogelijk om de zorgplicht voor de gemeente te beperken. Iedere beperking zou in strijd zijn met ‘de internationale verdragen’.

Hieronder wordt eerst teruggesproken naar de bedoeling van de Jeugdwet op dit punt. Vervolgens wordt ingegaan op de ontwikkeling van de zorgplicht sinds 2015. Daarna wordt betoogd, dat het beperken van individuele aanspraken op betaling van een onbegrensd aanbod juridisch wél kan zonder dat er strijd ontstaat met een internationaal verdrag.

2 De bedoeling van de wetgever in 2015

In de Wet op de jeugdzorg (2005) hadden cliënten (ouders en kinderen) recht op de zorg zoals die stond in het indicatiebesluit van het Bureau Jeugdzorg. De bedoeling van de wetgever met dit recht was, dat jeugdigen tijdig en op maat de hulp zouden krijgen die aansluit bij de behoefte van de cliënt en die nodig is om bedreigingen in de ontwikkeling van het kind op te heffen. Door de individuele aanspraak van ouders en jeugdigen te beperken tot de zorg in het besluit van het Bureau Jeugdzorg wilde de regering voorkomen dat ouders en kinderen onbeperkt aanspraak konden maken op betaalde zorg. Het recht op jeugdzorg was dus zowel een manier om te voldoen aan de verplichting van de overheid om goede voorzieningen voor jeugdigen en passende bijstand voor ouders te garanderen, als een afbakening van individuele aanspraken. Grote tevredenheid over de werking van deze constructie is er in de praktijk en in de politiek nooit geweest. Al direct bij de inwerkingtreding van de wet noemde de Eerste Kamer het Bureau Jeugdzorg ‘een bureaucratische ramp’. Het parlement vroeg om versnelde evaluatie van de Wet. In de evaluatie die in oktober 2009 verscheen schreven de onderzoekers over het recht op jeugdzorg het volgende:

“Dit recht heeft een grote invloed gehad op de nadruk die bij de toegang wordt gelegd op de indicatiestelling. (...) De indicatiestelling is vooral een beheersingsinstrument geworden. Er bestaat in de praktijk spanning tussen enerzijds het recht op jeugdzorg en anderzijds de wens om samen met de cliënt en het cliëntstelsel te zoeken naar de meest passende oplossing. Het recht op jeugdzorg bevordert vooral het denken in behandel eenheden en minder in het versterken en ondersteunen van het cliëntstelsel vanuit verschillende domeinen. De vraag is of

het niet wenselijk is het recht op jeugdzorg los te laten en in de praktijk meer uit te gaan van professionele verwijzingen (...).”¹

De levens- en gezinsvragen waar ouders en kinderen mee worstelen en waarvoor ze steun zoeken bij een instantie, laten zich niet lineair vertalen en passen in geen enkele standaard. Het indicatiebesluit is een momentopname en tegen de tijd dat het gezin met dit papier bij de aanbieder komt, kan de situatie in het gezin alweer veranderd zijn. Als de zorg tijdens de uitvoering niet aansloot bij de cliënt, dan moesten gezin en zorgaanbieders terug naar het Bureau Jeugdzorg voor een nieuw indicatiebesluit. Tussen 2010 en 2015 groeide er een bijna volledige consensus in de politiek en bij de beleidsmakers: weg met de harde scheiding tussen indicatie en behandeling, weg met het individuele recht op jeugdzorg en weg met het hele Bureau Jeugdzorg. Alle bureaucratie moest worden geschrapt. Voortaan was een ‘keukentafelgesprek’ – de informele, gezelligheid oproepende term is veelzeggend – voldoende om te bepalen wat er nodig was voor een gezin.

3 Het effect van de zorgplicht

Hoewel de Memorie van Toelichting en andere beleidsteksten over de Jeugdwet de nadruk legden op een informele praktijk van hulp in de directe leefomgeving, ging de aandacht van de rijksoverheid en de gemeenten vanaf 2015 vooral naar het ‘inkopen’ van zorg, de wijze van aanbesteden, de contracten en de financiering van de specialistische zorg. In de jeugdhulpregio’s werden afdelingen ‘inkoop en management’ ingericht en die afdelingen werden bevolkt door accountants, juristen en bestuurskundigen. Centraal in het beleid kwam de wereld te staan van aanbestedingen met kavels en percelen, juridische finesses over procedures die afgewezen ondernemers zouden kunnen aanspannen en ficties van standaarden in het aanbod. Deze wereld van ‘het zorglandschap’ verschilt nogal van de wereld waarin een hulpverlener in spijkerbroek aan de keukentafel met de mensen praat over levens- en gezinsvragen.

De vrijheid die de gemeenten in de Jeugdwet kregen om de jeugdhulp zelf in te richten, werd door vrijwel alle gemeenten in de eerste jaren na de centralisatie beperkt ingevuld. De gemeenten gingen zich richten op preventie, lichte hulp en op ‘de toegang’. Het woord ‘toegang’ trekt de aandacht naar achteren. Het zegt: het echte werk begint pas na de beschikking. In het beleid werden de functies van lokale teams als volgt ingedeeld: advies geven, de hulpvraag onderzoeken, een beschikking geven en ‘zelf ook hulpverlenen.’ In deze taal zit de vooronderstelling, dat advies geven, de hulpvraag verkennen en verwijzen *geen hulpverleningsactiviteiten* zijn. Dit is een schadelijke vooronderstelling, omdat het sociaal werk als vorm van hulpverlening niets is zonder de breedte van het gehele contact met de inwoners. Vergelijk: als de huisarts advies geeft, een klacht onderzoekt of een verwijzing geeft, is dat alles dan *geen medische zorg*?

De zorgplicht kwam in de Jeugdwet naar het model van de WMO. Dit model is in de kern een lineair model: een inwoner dient een aanvraag in voor een voorziening (bijvoorbeeld een traplift). De gemeente onderzoekt of de inwoner die voorziening nodig heeft en of de aanvraag verder voldoet aan de criteria in de wet. Voor het onderzoek staat een termijn van maximaal 6 weken.

¹ BMC (oktober 2009). Evaluatieonderzoek Wet op de jeugdzorg. Eindrapport. Pag. 162-163.

Daarna neemt de gemeente een beslissing. Is de beslissing positief, dan wordt daarna de voorziening geleverd en kan de zaak worden gesloten.

Dat lineaire model past goed bij een duidelijk en afgebakend probleem met een gestandaardiseerde oplossing. Probleem: inwoner kan niet meer de trap oplopen door ouderdom of gebrek. Oplossing: een traplift.

Dit model past echter niet bij een inwoner die zich ongelukkig voelt, kampt met problemen op diverse levensproblemen, zelf niet goed weet hoe het verder moet en hoopt dat er een hulpverlener is die iets voor haar of hem kan doen. Daarbij past wel een algemene omschrijving, zoals 'een aanbod in de vorm van sociaal werk of psychologische begeleiding'. Maar wat deze begeleiding precies gaat inhouden, dat is onmogelijk op één moment in de tijd vast te stellen. Sociaal werk inclusief jeugdhulpverlening is niet lineair, maar circulair. Het begint met vraagverkenning, maar vanaf het eerste gesprek is die verkenning ook hulpverlening. In sommige gevallen helpen de vragen al om problemen anders te gaan verwoorden en om anders met de problemen om te gaan. Er is niet eerst een diagnose, dan een besluit over een afgeronde vorm van behandeling, een verwijzing en dan hulpverlening. Het onderzoek (vraagverkenning) en het beïnvloeden van het gezin lopen door elkaar. Het onderzoek kan leiden tot verandering en de mate waarin het gezin reageert op adviezen levert weer informatie op voor het onderzoek. Ofwel: *als je een gezin wilt leren kennen, probeer het dan eens te veranderen.*

Door het lineaire model van de WMO (voorzieningen) over te nemen voor de zorgplicht in de Jeugdwet bleef het zo fel bekritiseerde model van het indicatiebesluit in feite toch in de wet staan. Weliswaar begint artikel 2.3 Jeugdwet met de zinsnede "Indien naar het oordeel van het college een jeugdige of een ouder jeugdhulp nodig heeft (...)", hetgeen inhoudt dat het college zelf bepaalt wie wanneer welke zorg nodig heeft, maar vervolgens is dit stap voor stap veranderd in een de facto individuele aanspraak van ouders en jeugdigen op een bepaalde vorm van hulp, tenzij het college bewijst, dat dit niet nodig is.

De eerste stap is de bepaling van artikel 2.14 lid 1 Jeugdwet dat er bij AMvB eisen gesteld kunnen worden aan de deskundigheid die het college hierbij moet inzetten.

De tweede stap is artikel 2.1 Besluit Jeugdwet: "(...) draagt het college zorg voor de beschikbaarheid van relevante deskundigheid met betrekking tot: a. opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen; b. opvoedingssituaties waardoor jeugdigen mogelijk in hun ontwikkeling worden bedreigd; c. taal- en leerproblemen; d. somatische aandoeningen; e. lichamelijke of verstandelijke beperkingen, en f. kindermishandeling en huiselijk geweld.

De derde en beslissende stap is de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep van 1 mei 2017. In deze uitspraak leidt de bestuursrechter uit artikel 2.1 Besluit Jeugdwet af, dat de gemeente dit rijtje deskundigheden niet alleen beschikbaar moet hebben, maar dat een beschikking van de gemeente moet zijn gebaseerd op de inzet van deze deskundigheden. Sterker, de bestuursrechter formuleert ook de inhoudelijke methode die de gemeente moet volgen. Dat is sterk, omdat de bestuursrechter niet perse deskundig is wat betreft de inhoud van sociaal werk in het algemeen of jeugdhulp in het bijzonder. Het is problematisch, omdat de bestuursrechter simpelweg een lineair model voorschrijft voor iedere inwoner die zich met vragen over opvoeden en opgroeien wendt tot het lokale team. De gemeente moet volgens de CRvB de volgende stappen in deze volgorde nemen:

(1) het college moet vaststellen wat de hulpvraag van de jeugdige of zijn ouder is.

(2) het college moet vaststellen of sprake is van opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen en zo ja, welke problemen en stoornissen dat zijn. (3) “Eerst wanneer de problemen en stoornissen zijn vastgesteld, kan worden bepaald welke hulp naar aard en omvang nodig is voor de jeugdige om, rekening houdend met zijn leeftijd en ontwikkelingsniveau, gezond en veilig op te groeien, te groeien naar zelfstandigheid en voldoende zelfredzaam te zijn en maatschappelijk te participeren.”

(4) “Nadat de noodzakelijke hulp in kaart is gebracht, moet worden onderzocht of en in hoeverre de eigen mogelijkheden en het probleemoplossend vermogen van de ouder(s) en van het sociale netwerk toereikend zijn om zelf de nodige hulp en ondersteuning te kunnen bieden.”

“De vorenbedoelde verschillende stadia van onderzoek vragen op die stadia aangepaste deskundigheid. Het college dient ervoor zorg te dragen dat die deskundigheid gewaarborgd is en dat deze naar discipline van deskundigheid concreet kenbaar is voor de hulpvrager.”

(ECLI:NL:CRVB:2017:1477).

De aanvraag waar deze uitspraak over ging betrof een moeder die verlenging vroeg van een PGB waarmee ze zelf zorgde voor haar dochter. De dochter had al lange tijd psychische problemen. Het lokale team (CJG) was van mening, dat het in het belang van het meisje was, dat zij hulp kreeg van een beroepskracht, zodat ze ook zou leren zelfstandig te functioneren, los van haar moeder. De moeder was het daar niet mee eens. De CRvB oordeelde, dat de gemeente deze beslissing onvoldoende had onderbouwd.

De uitspraak is al snel gaan werken als het stappenplan dat de gemeente moet volgen. De abstractie van de lineaire denkwijze is dominant geworden. De specifieke kwestie waar de uitspraak over ging, heeft verder geen aandacht gekregen. Dat is jammer, want de vraag of het in het belang is van een minderjarige die al lang kampt met psychische problemen om langdurig te worden begeleid door haar moeder, of dat een externe hulpverlener meer in haar belang is, dat is een vraag die helemaal niet objectief te beoordelen valt. Er zijn altijd argumenten voor de ene en voor de andere keuze. Onvermijdelijk spelen ook opvattingen – maatschappelijke en politieke keuzes – een rol. Het langdurig betalen van de eigen ouders voor het verzorgen van hun kind is een maatschappelijke keuze. Er is niet één deskundige of één type deskundigheid die dergelijke beslissingen Deus ex Machina kan maken. Het resultaat is een eindeloze juridisering, waardoor de dialoog tussen ouders, kinderen en hulpverleners onder druk komt te staan en waardoor uit zicht verdwijnt dat het in de kern om subjectieve en normatieve beslissingen blijft gaan.

Met deze uitspraak van de CRvB was de richting van de Jeugdwet omgekeerd. De algemene zorgplicht was veranderd in een individuele aanspraak op specialistische jeugdhulp, maar nu zonder de functie van ‘poortwachter’ of ‘sluis’ die het Bureau Jeugdzorg tot 2015 vervulde. Waar in de Wet op de Jeugdzorg de beroepskrachten van het Bureau Jeugdzorg bepaalden of er noodzaak was voor specialistische hulp en zo ja, welke hulp dat was, konden vanaf 1 mei 2017 ouders en kinderen zelf bepalen welke hulp zij nodig achtten, tenzij de gemeente kon onderbouwen, dat er géén recht op die zorg in dit geval was.

In de jaren na deze uitspraak van de Centrale Raad van Beroep is het individuele recht op jeugdhulp verder gejuridiseerd. Er zijn tussen 2015 en 2025 véél meer juridische procedures gevoerd over het recht op betaling voor specialistische jeugdhulp dan in de jaren 2005 tot 2015

onder de Wet op de jeugdzorg. De invloed van juristen op de inhoud van het beleid van de gemeente en op het werk van lokale teams is toegenomen. Ook dat is tegenovergesteld aan de bedoeling van de Jeugdwet.

4 Wetsvoorstel Reikwijdte Jeugdwet is volgende stap in de verkeerde richting

Het wetsvoorstel Reikwijdte is in de kern een verdere juridisering van de bovenstaande ontwikkeling. De regering schrijft:

“Op verzoek van de VNG is onderzocht of het mogelijk is de jeugdhulpplicht voor gemeenten te beperken tot de verplicht regionaal in te kopen jeugdhulpvormen die in de amvb 'Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg' zijn opgenomen. Dit bleek geen haalbare variant omdat de verplichting van gemeenten om een toereikend aanbod te organiseren beperkt zou worden tot de jeugdhulpvormen in de amvb en het hiermee in strijd komt met de internationale verdragen: er moet namelijk worden voorzien in een passend voorzieningenniveau.” (pag. 60).

Met de stelling, dat een beperking ‘in strijd komt met de internationale verdragen’ ontnemt de regering zichzelf alle ruimte om het stelsel alsnog te sturen in de richting zoals was bedoeld met de Jeugdwet.

In de lijn van de uitspraak van de CRvB zoekt het wetsvoorstel de oplossing in het vastleggen in de gemeentelijke verordening welke vormen van jeugdhulp *niet* worden vergoed. De ‘bewijslast’ blijft daarmee liggen bij de gemeente om aan te tonen, dat de gemeente in een concreet geval een bepaalde hulpvorm niet hoeft te betalen.

Een belangrijk criterium voor het betalen van een bepaalde hulpvorm door de overheid is de vraag: is deze hulp effectief? In de hele zorg is de eis, dat een hulpvorm bewezen effectief moet zijn problematisch, maar in de jeugdhulp is dit vrijwel ondoenlijk. Ondanks al het onderzoek zijn er nauwelijks hulpvormen die voldoen aan de strengste criteria voor bewezen effectiviteit. Het wetsontwerp ziet hierin echter geen ruimte om het individuele recht op een bepaalde hulpvorm te relativiseren. In plaats daarvan opent het wetsvoorstel de mogelijkheid dat er een lijst komt met hulpvormen die bewezen niet effectief of schadelijk zijn. Als voorbeeld wordt de Glen Mills school genoemd, een voorziening die jaren geleden is gestopt. Met het idee van een lijst van hulpvormen waarvan bewezen is dat ze niet werken trekt de regering de bewijslast tot het uiterste naar de kant van de gemeente: iedereen heeft recht op betaling door de gemeente voor iedere hulpvorm, behalve als de gemeente kan bewijzen dat deze hulpvorm niet werkt of schadelijk is.

Gevolgen voor Caribisch Nederland

Op pagina 61 staat een opvallende inconsistentie:

“7.2 Gevolgen voor Caribisch Nederland

De Jeugdwet en de Wet maatschappelijke ondersteuning zijn niet van toepassing op Caribisch Nederland, daarin wordt met voorliggend wetsvoorstel geen verandering aangebracht. Derhalve zijn er geen gevolgen van dit wetsvoorstel voor Caribisch Nederland.”

Dit is het enige dat er staat over de drie bijzondere Nederlandse gemeenten (of openbare lichamen) Bonaire, Sint Eustatius en Saba. De drie eilanden Curaçao, Aruba en Sint Maarten worden helemaal niet genoemd.

Waarom is dit inconsistent? De internationale verdragen gelden voor het hele koninkrijk en dus ook voor Caribisch Nederland én voor de drie zelfstandige landen binnen het koninkrijk. In deze delen van het koninkrijk is géén recht op jeugdhulp en géén zorgplicht van de overheid voor jeugdhulp. Ofwel het koninkrijk Nederland moet zo snel mogelijk de jeugdhulpplicht ook voor alle zes eilanden invoeren, ofwel de bewering dat het beperken of schrappen van de zorgplicht voor jeugdhulp in strijd is met internationale verdragen is onzin.

Dwingen de internationale verdragen Nederland in deze positie?

De bewering van de regering, dat Nederland door de internationale verdragen in deze hoek is gedwongen, is cruciaal en is een onnodige zelfopgelegde machteloosheid.

Internationale verdragen, waarvan in dit verband het Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK) het belangrijkste is, eisen niet letterlijk een recht op jeugdhulp. Wel is de staat verplicht om goede voorzieningen in stand te houden. In artikel 18, lid 2 IVRK staat: “...verlenen de Staten die partij zijn passende bijstand aan ouders en wettige voogden bij de uitoefening van hun verantwoordelijkheden die de opvoeding van het kind betreffen, en waarborgen zij de ontwikkeling van instellingen, voorzieningen en diensten voor kinderopvang.”

Het IVRK vult niet in wat deze verplichting voor elk land inhoudt. Het is een formulering die ruimte laat voor invulling op een manier die past bij de omstandigheden en mogelijkheden van ieder land. Er staat niet: ‘de ouder die hulp vraagt bepaalt welke hulp nodig is, tenzij de staat kan bewijzen, dat die hulp niet werkt of schadelijk is.’ Het waarborgen van de ontwikkeling van voorzieningen voor kinderopvang conform van IVRK kan in een vorm waarbij deskundigen namens de overheid in individuele gevallen bepalen of de gemeente de zorg moet betalen. Er is geen lijst van het type behandelingen dat de overheid moet betalen. Aan de ouders moet ‘passende bijstand’ worden verleend, maar dat is een open term. Passend is niet hetzelfde als: net zolang doorgaan met het betalen van zorg totdat iedereen tevreden is. Het kan ook inhouden, dat de staat soms vragen afwijst, bijvoorbeeld omdat er in een bepaald geval geen oplossing bestaat. Een flexibele, dialogisch ingerichte dienst zoals een lokaal team, zonder harde juridische hokjes tussen ‘diagnose’ en ‘hulp’ is goed verdedigbaar als de beste manier om tot passende bijstand te komen. Dat was de bedoeling van de Nederlandse wetgever in 2015 en dat is niet in strijd met het IVRK.

In Duitsland heeft het gemeentelijke Jugendamt een centrale plaats in de jeugdhulp en kinderscherming. De gemeente is verplicht om goede jeugdhulp en diverse andere voorzieningen in stand te houden. Ouders en kinderen hebben het recht om zich tot het Jugendamt te wenden met een verzoek om hulp. In een aantal gevallen is het Jugendamt verplicht om hulp of ondersteuning te bieden. Maar het Jugendamt bepaalt of dat het geval is en zo ja, welke hulp nodig is. Voor zover er een verplichting is om hulp te verlenen, dan is dat beperkt tot hulp die het Jugendamt zelf verleent:

“(1) De jeugdhulp wordt gekenmerkt door de verscheidenheid aan aanbieders met verschillende waardeoriëntaties en door de diversiteit aan inhoud, methoden en werkvormen.

(2) Diensten in het kader van de jeugdhulp worden verleend door aanbieders van de vrije jeugdhulp en door aanbieders van de openbare jeugdhulp. Verplichtingen tot het verlenen van

diensten, zoals vastgelegd in deze wet, zijn gericht aan de aanbieders van de openbare jeugdhulp.²”

Ouders en kinderen kunnen bij het Jugendamt bezwaar maken tegen een besluit en er is ook een mogelijkheid om zich te wenden tot een rechter voor sociale zaken, maar dat gebeurt nauwelijks. Een rechter voor sociale zaken is een interessant verschil met de Nederlandse bestuursrechter, omdat de bestuursrechter formele aspecten van het overheidsbestuur voorop stelt en kijkt naar zaken als rechtszekerheid en rechtsgelijkheid. Deze begrippen zijn belangrijk in de rechtsstaat voor het waarborgen van basale rechten van burgers, maar dat werkt niet als ze tot in de details van individuele zaken van sociaal werk worden doorgetrokken. Dan komen de dialoog en de flexibiliteit om in iedere unieke opvoedsituatie te zoeken naar oplossingen in de verdrinking.

Met het noemen van de Duitse wet is uiteraard geen volledige vergelijking beoogd. Er zijn belangrijke verschillen. De GGZ-jeugd valt bijvoorbeeld in Duitsland onder de zorgverzekering en niet onder het Jugendamt. Het gaat hier alleen om het punt, dat de verplichting van de staat om goede zorg in te richten niet automatisch leidt tot een sterk gejuridiseerd individueel recht op een onuitputtelijk aanbod van jeugdhulp.

Als de politieke wil er is om het stelsel anders in te richten, dan kan dat. Daarbij is vooral de discussie belangrijk in hoeverre het huidige brede aanbod van jeugdhulpvormen overtuigend werkt in het belang van het kind. Daar is genoeg op af te dingen. Dat 1 op de 7 jeugdigen specialistische jeugdhulp krijgen en zeer veel kinderen een label uit de DSM krijgen, zonder dat er overtuigend bewijs is dat dit uiteindelijk effectief is, dat is problematisch, ook als we de schaarste aan geld en menskracht niet meewegen. We kunnen aannemen, dat jeugdhulp voor alle kinderen opgeteld een positief effect heeft, maar dat is dan een klein effect. Tegenover kinderen en gezinnen die een grote vooruitgang dankzij de jeugdhulp hebben ervaren, staan helaas ook kinderen en gezinnen die vertellen, dat ze slechter uit de jeugdhulp gekomen zijn dan ze erin gingen. Dit doet allemaal niet af aan de noodzaak en het belang van goede jeugdhulp, maar het noopt wel tot bescheidenheid en tot dejuridisering. Er is met andere woorden een inhoudelijke argumentatie mogelijk om de zorgplicht van de gemeente anders in te richten.

5 Hoe dan wel?

De bedoeling van de Jeugdwet was dat het vervangen van het individuele recht op jeugdzorg door een zorgplicht van de gemeente zou leiden tot dejuridisering van de jeugdhulp. Het proces vanaf aanmelding, via vraagverkenning en het inzetten van methoden en hulpvormen moest flexibel worden, zodat het door de hulpverlener en de gezinsleden kon worden bijgestuurd zonder bureaucratische lussen. Die bedoeling is nog steeds een goed idee en het is de afgelopen 10 jaar nog veel noodzakelijker geworden doordat de ontwikkeling in de praktijk lijnrecht de verkeerde kant op is (door)gegaan. Daarom is het nu nodig om de wet zodanig aan te passen, dat die alsnog werkt in de goede richting.

² Sozialgesetzbuch (SGB) - Achten Buch (VIII) - Kinder- und Jugendhilfe.

Dat kan door een onderscheid te maken tussen een individueel recht van ouders en kinderen op een specifieke voorziening voor een beperkt aantal situaties enerzijds en de plicht voor de gemeente om te zorgen voor goede voorzieningen *zonder individueel afdwingbaar recht op betaling door de overheid voor een specifieke hulpvorm* anderzijds.

Een individueel recht op zorg – dat wil zeggen de plicht voor de gemeente om deze zorg te betalen - kan worden beperkt tot de zorg die de jeugdbescherming of jeugdreclassering (GI) in het kader van een maatregel noodzakelijk acht plus een paar ernstige vormen van psychiatrische hulp, met name psychose, ernstig suïciderisico en ernstige anorexia.

Voor alle andere vragen over opvoeden en opgroeien geldt geen individuele aanspraak en alleen de algemene plicht van de gemeente om goede zorg te organiseren. Daarvoor krijgt de gemeente een budget en met dat budget moet de gemeente het doen.

Mogelijkheden van bezwaar en van beroep op de rechter moeten georganiseerd worden bij gremia die de praktijk van het sociaal werk kennen en ze moeten afgestemd zijn op het wegen van subjectieve, normatieve en ethische dilemma's. Als een beroep op de rechter nodig geacht wordt voor het brede palet van voorzieningen, dan moet dat niet de bestuursrechter zijn.

Wellicht kan het idee van een rechter voor sociale zaken zoals Duitsland kent daarvoor inspiratie opleveren.

Natuurlijk wordt deze simpele oplossing ook weer volgehangen met aanvullingen, uitzonderingen, regels, etc. Het gaat niet om het volledig terzijde schuiven van alle regels of systemen; het gaat om de moed om vanuit de bedoeling regels te bedenken die de praktijk volgens die bedoeling ondersteunen. Dat vergt moed, inzicht en volharding, maar is noodzakelijk om een kwalitatief goed, bescheiden, houdbaar en betaalbaar stelsel van jeugdhulp te realiseren.